

EUROOPA PARLAMENT

2009–2014

Istungidokument

A7-0374/2012

15.11.2012

RAPORT

Digitaalse vabaduse strateegia ELi välispoliitikas
(2012/2094(INI))

Väliskomisjon

Raportöör: Marietje Schaake

RR\919453ET.doc

PE491.252v02-00

ET

Ühinenud mitmekesisuses

ET

PR_INI

SISUKORD

	lk
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....	3
SELETUSKIRI	16
RAHVUSVAHELISE KAUBANDUSE KOMISJONI ARVAMUS	20
PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS.....	24

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

digitaalse vabaduse strateegia kohta ELi välispoliitikas (2012/2094(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse ÜRO inimõiguste nõukogu 5. juuli 2012. aasta resolutsiooni „Inimõiguste edendamine, kaitse ja teostamine internetis”¹, milles tunnistatakse inimõiguste kaitse ja internetis teabe vaba liikumise tähtsust,
- võttes arvesse ÜRO eriraportööri Frank La Rue 16. mai 2011. aasta ja 10. augusti 2011. aasta raporteid (vastavalt A/HRC/17/27 ja A/66/290), milles käsitletakse arvamusi ja sõnavabaduse edendamist ja kaitset ning rõhutatakse inimõiguste rahvusvaheliste normide ja standardite kohaldatavust seoses õigusega arvamus- ja sõnavabadusele internetis kui kommunikatsioonikanalis,
- võttes arvesse ÜRO inimõiguste nõukogu 28. märtsi 2008. aasta resolutsiooni 7/36, milles kinnitatakse arvamus- ja sõnavabaduse edendamise ja kaitsmisega tegeleva ÜRO eriraportööri mandaat,
- võttes arvesse ÜRO 16. juuni 2011. aasta aruannet „Ettevõtluse ja inimõiguste juhtpõhimõtted. ÜRO raamistiku „Kaitsta, austada ja heastada” elluviimine” (kajastab ÜRO eriesindaja John Ruggie tööd);
- võttes arvesse Parlamentidevahelise Liidu nõukogu 19. oktoobri 2011. aasta resolutsiooni²,
- võttes arvesse inimõigusi ja demokraatiat käsitlevat strateegilist raamistikku, mille nõukogu võttis vastu 25. juunil 2012³,
- võttes arvesse oma 13. juuni 2012. aasta soovitusi nõukogule ELi inimõiguste eriesindaja kohta⁴,
- võttes arvesse oma 12. juuni 2012. aasta resolutsiooni elutähtsate infoinfrastruktuuride kaitse kohta – saavutused ja edasised sammud: üleilmse küberjulgeoleku suunas⁵,
- võttes arvesse oma 20. aprilli 2012. aasta resolutsiooni e-valitsuse kui konkurentsivõimelise digitaalse ühtse turu juhtiva jõu kohta⁶,
- võttes arvesse oma 18. aprilli 2012. aasta resolutsiooni, mis käsitleb aastaaruannet inimõiguste kohta maailmas 2010. aastal ja Euroopa Liidu poliitikat selles valdkonnas

¹ <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session20/Pages/ResDecStat.aspx>

² Parlamentidevahelise Liidu nõukogu 189. istungjärgul 19. oktoobril 2011. aastal Bernis ühehäälselt vastu võetud resolutsioon: <http://www.ipu.org/english/issues/hrdocs/189/is01.htm>.

³ http://eeas.europa.eu/delegations/un_geneva/press_corner/focus/events/2012/20120625_en.htm

⁴ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2012)0250.

⁵ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2012)0237.

⁶ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2012)0140.

ning mõju ELi strateegilisele inimõiguste poliitikale¹,

- võttes arvesse oma 16. veebruari 2012. aasta resolutsiooni pimedate juurdepääsu kohta raamatutele ja muudele trükitoodetele²,
- võttes arvesse 29. veebruaril 2012. aastal vastu võetud 2012. aasta üldeelarvet, eriti üleskutset ülemaailmse internetivabaduse fondi („Global Internet Freedom Fund”) loomiseks³;
- võttes arvesse digitaalse tegevuskava voliniku 12. detsembri 2011. aasta teatist katkestuste vältimise strateegia („No Disconnect Strategy”) kohta,
- võttes arvesse liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ja Euroopa Komisjoni 12. detsembri 2011. aasta ühisteatist Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Inimõiguste ja demokraatia tulemuslikum edendamise välistegevuse raames” (COM(2011)0886),
- võttes arvesse oma 17. novembri 2011. aasta resolutsiooni avatud interneti ja võrgu neutraalsuse kohta Euroopas⁴,
- võttes arvesse komisjoni 25. oktoobri 2011. aasta teatist „ELi uuendatud strateegia aastateks 2011–2014 ettevõtja sotsiaalse vastutuse valdkonnas” (COM(2011)0681),
- võttes arvesse ÜRO äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtteid,
- võttes arvesse oma 25. juuli 2011. aasta resolutsiooni tõhusa Euroopa toorainestrategie kohta⁵,
- võttes arvesse oma 7. juuli 2011. aasta resolutsiooni demokratiseerimist toetava ELi välispoliitika kohta⁶,
- võttes arvesse liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ja komisjoni 25. mai 2011. aasta ühisteatist „Uus lähenemisviis muutuvale naabrusele” (COM(2011)0303),
- võttes arvesse oma 12. mai 2011. aasta resolutsiooni ELi välistegevuse kultuurilise mõõdme kohta⁷,
- võttes arvesse oma 25. novembri 2010. aasta resolutsiooni ettevõtete sotsiaalse vastutuse kohta rahvusvahelistes kaubanduskokkulepetes⁸,
- võttes arvesse oma 15. juuni 2010. aasta resolutsiooni Interneti haldamise järgmiste

¹ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2012)0126.

² Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2012)0059.

³ ELT L 56, 29.2.2012, lk 1.

⁴ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2011)0511.

⁵ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2011)0364.

⁶ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2011)0334.

⁷ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2011)0239.

⁸ ELT C 99E, 3.4.2012, lk 101–111.

sammude kohta¹,

- võttes arvesse oma 15. juuni 2010. aasta resolutsiooni asjade interneti kohta² ;
- võttes arvesse oma 14. veebruari 2006. aasta resolutsiooni inimõiguste- ja demokraatiaklausli kohta Euroopa Liidu kokkulepetes³ ;
- võttes arvesse oma resolutsioone inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi põhimõtte tõsiste rikkumiste kohta, milles väljendatakse muret seoses digitaalsete vabadustega,
- võttes arvesse oma 27. septembri 2011. aasta seadusandlikku resolutsiooni ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1334/2000, millega kehtestatakse ühenduse kord kahesuguse kasutusega kaupade ja tehnoloogia ekspordi kontrollimiseks⁴,
- võttes arvesse nõukogu 18. jaanuari 2012. aasta määrust (EL) nr 36/2012, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses olukorraga Süürias ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 442/2011 ning millega kehtestatakse IKT ekspordipiirangud ja järelvalvevahendid⁵,
- võttes arvesse nõukogu 23. märtsi 2012. aasta määrust (EL) nr 264/2012, millega muudetakse määrust (EL) nr 359/2011, mis käsitleb teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravaid meetmeid seoses olukorraga Iraanis ning millega kehtestatakse IKT ekspordipiirangud ja järelvalvevahendid⁶,
- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikleid 3 ja 21,
- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 207,
- võttes arvesse Euroopa Liidu inimõiguste alaseid suuniseid,
- võttes arvesse inimõiguste ülddeklaratsiooni ja kõiki asjakohaseid rahvusvahelisi inimõigusi käsitlevaid kokkuleppeid, sh kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti ning majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelist pakti,
- võttes arvesse ÜRO 17. aprilli 2003. aasta vaimse kultuuripärandi kaitse konventsiooni⁷,
- võttes arvesse ÜRO põhikirja,
- võttes arvesse Euroopa inimõiguste konventsiooni ja käimasolevaid läbirääkimisi ELi konventsiooniga ühinemise üle,

¹ ELT C 236E, 12.8.2011, lk 33–40.

² ELT C 236E, 12.8.2011, lk 24–32.

³ ELT C 290E, 29.11.2006, lk 107–113.

⁴ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2011)0406.

⁵ ELT L 16, 19.1.2012, lk 1.

⁶ ELT L 86, 24.3.2012, lk 26.

⁷ <http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001325/132540e.pdf>

- võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 48,
 - võttes arvesse väliskomisjoni raportit ning rahvusvahelise kaubanduse komisjoni arvamust (A7-0374/2012),
- A. arvestades, et tehnoloogia areng võimaldab inimestel kogu maailmas kasutada uut info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (IKT) ja internetiühendust, edendades sellega revolutsioonilisi muutusi ühiskonnas, demokraatia toimimist, haldust, majandust, ettevõtlust, meediat, arengut ja kaubandust;
 - B. arvestades, et internet on keskne teabe kättesaadavust, eneseväljenduse vabadust, ajakirjandusvabadust, kogunemisvabadust ning majanduslikku, sotsiaalset, poliitilist ja kultuurilist arengut võimaldav tegur;
 - C. arvestades, et valitseb rahvusvahelises õiguses kajastuv ülemaailmne konsensus, mille kohaselt põhiõiguste piirangud tuleb seadusega ette näha;
 - D. arvestades, et EL peab inimõigusi kaitsma ja edendama nii internetis kui ka väljaspool seda;
 - E. arvestades, et kaasamine, e-oskuste parandamine ja digitaalsete lõhede ületamine on interneti ja IKT valdkonna võimalusi avardava potentsiaali rakendamisel kesksel kohal;
 - F. arvestades, et kuigi IKT on olnud oluline vahend ühiskondlike liikumiste ja protestide korraldamisel mitmes riigis, eelkõige arabia kevade puhul, kasutatakse seda (massilise) tsensuuri ning teabe ja isikute järelevalve ja jälitamise kaudu ka repressioonivahendina;
 - G. arvestades, et IKT võib olla kasulik töövahend ka terroristlikele organisatsioonidele nende rünnakute ettevalmistamisel ja läbiviimisel;
 - H. arvestades, et tehnoloogiate kasutamise kontekst määrab suuresti nende võimaliku mõju kas siis positiivse arengu või hoopis repressioonide tõukejõuna;
 - I. arvestades, et need muutused loovad uusi olukordi, mis nõuavad kohandusi kehtivate seaduste rakendamisel vastavalt strateegiale, mille kohaselt internet ja IKT tuleb integreerida ELi kogu välistegevusse;
 - J. arvestades, et internet on kasvanud ja arenenud loomulikult kui tohutu avalikku kasu pakkuv platvorm; arvestades siiski, et interneti kaudu kättesaadavaks saanud uute võimaluste ja vahendite väärkasutamine toob kaasa ka uusi riske ja ohte;
 - K. arvestades, et internet on muutunud ka rahvusvahelise kaubanduse arengu teguriks, mis nõuab jätkuvat järelevalvet, eriti seoses tarbijakaitsega;
 - L. arvestades, et piirangud peaksid kehtima vaid juhul, kui internetti kasutatakse ebaseaduslikuks tegevuseks, näiteks vihkamise, vägivalda ja rassismi õhutamiseks, totalitarismi propagandaks, laste juurdepääsuks pornograafiale või laste seksuaalse eksploateerimise eesmärgil;

- M. arvestades, et interneti ülemaailmne ja piirideta iseloom nõuab uusi, paljusid sidusrühmi haaravaid rahvusvahelise koostöö ja halduse vorme;
- N. arvestades, et Euroopa Liidu lepingu artikli 21 lõikes 3 on sätestatud, et liit tagab kooskõla oma välistegevuse eri valdkondade vahel ning nende ja muude poliitikavaldkondade vahel. Nõukogu ja komisjon, keda abistab liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja, tagavad selle kooskõla ja teevad selle nimel koostööd;
- O. arvestades, et võrgu neutraalsus on avatud interneti tähtis põhimõte, mis tagab konkurentsi ja läbipaistvuse;
- P. arvestades, et digitaalne turvalisus ja digitaalne vabadus on mõlemad hädavajalikud ja ei saa teineteist asendada;
- Q. arvestades, et EL saab digitaalsete vabaduste vallas eeskujuga anda ainult siis, kui need on liidus kaitstud;

Inimõigused ja areng

1. tunnistab, et tsenseerimata juurdepääs avatud internetile, mobiiltelefonidele ja IKT-le on mõjutanud inimõigusi ja põhivabadusi, avaldanud soodsat mõju ja laiendanud kogu maailmas sõnavabaduse, teabe kättesaadavuse, õiguse eraelu puutumatusse ja kogunemisvabaduse kohaldamisala;
2. tunnistab avatud interneti ja IKT tohutut võimalusi pakkuvat, loovat ja edendavat potentsiaali kogukondade ja kodanikuühiskonna väljaarendamiseks, ülemaailmseks majanduslikuks, sotsiaalseks, teaduslikuks, kultuuriliseks ja poliitiliseks arenguks, mis sellisena aitab kaasa kogu inimkonna arengule; on siiski teadlik uutest riskidest ja ohtudest, mida põhjustab inimõigustele IKT väärkasutamine;
3. tunnistab, et internet ja sotsiaalmeedia võimaldavad valitsustel tegeleda otsediplomaatiaga ja inimestevaheliste kontaktide hõlbustamisega kogu maailmas; rõhutab, et ideede avalik arutamine võib aidata tõrjuda äärmuslust ja parandada kultuuridevahelist suhtlust ja mõistmist;
4. peab kultuuri juurdepääsu ja kontaktide hõlbustajaks olukorras, kus poliitilised suhted on keerulised või blokeeritud; tunnistab, et vabadus ja kultuur on omavahel tihedalt läbi põimunud ning et digitaalne kultuuridiplomaatia pakub Euroopa Liidule strateegilist huvi;
5. peab kunstilist vabadust ning jäljendamise ja taaskasutamise vabadust loovuse, vaba eneseväljenduse ja ideede nurgakiviks; on teadlik arvukatest eranditest ja piirangutest autoriõiguste süsteemis, eriti sellistes valdkondades nagu ajakirjandus, tsiteerimine, satiir, arhiivid, raamatukogud ning kultuuripärandi kättesaadavuse ja kasutatavuse tagamine;
6. kutsub komisjoni üles asjakohaselt reageerima tõsiasjale, et mõnedes riikides on kodanike, kodanikuühiskonna organisatsioonide ja aktivistide kontroll ja mahasurumine tavapärane ning mõnes riigis hõlmab äritegevus üha suuremat tehnoloogilist komponenti infosisu blokeerimise ning inimõiguslaste, ajakirjanike, aktivistide ja teisitõtlejate jälgimise ja tuvastamise näol; lisaks kutsub komisjoni üles tegutsema internetis seadusliku

eneseväljenduse kriminaalkuriteoks kuulutamise ning sellist tegevust õigustavate piiravate õigusaktide vastuvõtmise vastu; sellega seoses kinnitab, et selline tegevus on vastuolus Kopenhaageni kriteeriumitega;

7. rõhutab selle vajalikkust, et internetiteenuse pakkujad, tarkvaraarendajad, riistvara tootjad, sotsiaalsete võrgustike teenused ja/või meedia jne tunnustaksid ja rakendaksid ettevõtja sotsiaalse vastutuse põhimõtteid, et tagada inimõiguslaste tegevusvabadus ja ohutus ning sõnavabadus;
8. rõhutab, et digitaalsete vabaduste edendamine ja kaitse tuleks integreerida kogu ELi välistegevusse, rahastamise, abipoliitikasse ja rahastamisvahenditesse ning aruandekohusluse ja järjepidevuse tagamiseks kõrge esindaja ja Euroopa välisteenistuse juhtimisel igal aastal läbi vaadata; nõuab selles küsimuses ennetavat lähenemisviisi ja tegutsemist horisontaalse koostöö ja kooskõlastamise tagamiseks asjaomastes ELi asutuste ja institutsioonide vahel ning nende siseselt;
9. toetab komisjoni hinnangut, mille kohaselt on interneti vaba kättesaadavus Kopenhaageni kriteeriumite üks osa ning sõnavabaduse piirangud, sealhulgas ka internetis, peaksid olema põhjendatud tungiva sotsiaalse vajadusega ja eelkõige olema sihiks seatud õiguspärase eesmärgiga proportsionaalsed;
10. on teadlik kõigis riikides ilmnevast murest inimõiguste kaitse ja edendamise pärast internetis, kuid tunnustab samas vajadust kriitiliselt vahet teha, mis kontekstis IKTd kasutatakse, nagu näiteks õigusriigi põhimõtete ja õiguskaitse põhimõtte kehtivuse korral;
11. kutsub komisjoni üles tagama järjepidevust ELi välistegevuse ja komisjoni sisemiste strateegiatega, kui kaitstakse rangelt vajalikke ja proportsionaalseid põhiõiguste piiranguid eriti rahvusvahelise õiguse aluspõhimõtete järgimisel, mis näiteks nõuavad, et piirangutel peab olema õiguslik alus ning neid ei tohi kehtestada vastavalt vajadusele ja sektorite kaupa;
12. soovib ELi inimõiguste eriesindajal lugeda oma keskselks prioriteetideks ka digitaalsete vabadusi ja katkestuste vältimise strateegiat;
13. rõhutab, et tulemuslik ELi arengu- ja inimõiguste poliitika nõuab IKT valdkonna integreerimist ja digitaalse lõhe ületamist elementaarse tehnoloogilise infrastruktuuri tagamise, teadmiste ja teabe kättesaadavuse soodustamise ning kogu maailmas digitaalse kirjaoskuse edendamise kaudu;
14. on seisukohal, et IKT on, eelkõige kaugetes piirkondades ja arenevates ühiskondades, läbipaistvus ja head valitsemistava, kirjaoskust, haridust, seksuaal- ja reproduktiivtervishoidu, tulemuslikku valimiste jälgimist ning katastroofiabi soodustav tegur;
15. rõhutab, et ELi arengu- ja inimõiguste programmid peaksid hõlmama abiprogramme digitaalsete vabaduste edendamiseks, eelkõige mittedemokraatlikes või konfliktijärgses või poliitilises üleminekuetapis olevates riikides; on veendunud, et ELi õiguseksperdid on hädavajalikud partnerite koolitajatena ning põhiõiguste ja põhimõtete lisamiseks kolmandate riikide uutesse (meediat reguleerivatesse) normidesse ja õigusaktidesse;

rõhutab, et abi IKT infrastruktuuride rajamise näol tuleks seada sõltuvusse interneti ja veebipõhise teabe vaba kättesaadavuse olemasolust ja säilitamisest ning samuti digitaalsest vabadusest üldisemalt;

16. juhib tähelepanu sellele, kui oluline on IKT arendamine konfliktipiirkondades rahutagamistegevuse edendamiseks kodanikuühiskonna tasandil, eesmärgiga pakkuda konfliktide rahumeelse lahendamise seotud osapooltele turvalist sidekanalit, mis võimaldaks tõhusalt ületada füüsilised takistused ja ohud, mis võivad sellises olukorras tekkida inimeste ja organisatsioonide vaheliste kahepoolsete kontaktide korral;
17. loodab, et uue kommunikatsioonitehnoloogia, eriti sotsiaalmeedia asjakohane kasutamine aitab tugevdada otsedemokraatiat ELi ja kolmandate riikide kodanike hulgas tänu sotsiaalsete platvormide loomisele õigusaktide sõnastamiseks;
18. rõhutab, et inimõiguste rikkumiste kohta digitaalne tõendite kogumine ja selle levitamine võib olla abiks ülemaailmses võitluses karistamatuse vastu; on seisukohal, et neid materjale tuleks rahvusvahelise (kriminaal-)õiguse kohaselt lugeda vastuvõetavaks kohtumenetluse tõenditena;
19. rõhutab vajadust tagada, et IKT tootmiseks kasutatavate haruldaste muldmetallide tootmisel austataks inimõigusi, tööõigust ja keskkonnaõigust ning et neid ei toodetaks monopolistlikult või puhtpoliitilistel põhjustel seatud kaubavahetuspiirangute tingimustes; on veendunud, et nende eesmärkide saavutamiseks on vajalik mitmepoolne lähenemisviis, et tagada juurdepääs haruldastele muldmetallidele humaansetel tingimustel;

Kaubandus

20. mõönab, et internetist on saanud avaliku ruumi osa, kus kujunevad uued piiriülese kaubanduse vormid, koos uuendusliku turuarenduse ning sotsiaalse ja kultuurilise suhtlusega; on veendunud, et digitaalvabadus ja piiriülene kaubandus peaksid toimima käsikäes, et Euroopa äriühingutele ülemaailmses digitaalmajanduses ärivõimalusi luua ja optimeerida;
21. on teadlik sellest, et mõned inimesed kuulevad järjest sagedamini sõna „autoriõigus” ja vihkavad selle sisu; tunnistab, et väliskaubanduspoliitika on olulisel määral kujundanud autoriõiguse jõustamise mehhanisme;
22. avaldab kahetsust asjaolu pärast, et ELi päritoluga tehnoloogiat ja teenuseid kasutatakse vahel kolmandates riikides inimõiguste rikkumiseks teabe tsenseerimise, massilise järelevalve, jälgimise ning kodanike ja nende tegevuse jälitamise kaudu (mobiil-)telefonivõrkudes ja internetis; nõuab tungivalt, et komisjon võtaks kõik vajalikud meetmed sellise „digitaalse relvakaubanduse” peatamiseks;
23. nõuab autoritaarsetele režiimidele repressiivsete tehnoloogiate ja teenuste müümise keelustamist; arvab, et selline keeld peaks looma pretsedendi struktuursetele piiravatele meetmetele; peab siiski mõistlikuks täpsustada, et sellised keelud tuleb kehtestada juhtumipõhiselt, võttes konfliktipiirkondade või autoritaarsete režiimide puhul arvesse nende erisusi;

24. peab teatavaid spetsiifilise otstarbega ülekoormamis-, järelevalve-, jälgimis- ja pealtkuulamistehnoloogia tooteid ja teenuseid „ühesuguse kasutusega” toodeteks ning seepärast nõuab regulaarselt ajakohastatava nimekirja koostamist riikidest, kus rikutakse sõnavabadust inimõiguste kontekstis, ning kuhu eelnimetatud „ühesuguse kasutusega” toodete ekspordimine tuleks keelata;
25. rõhutab vajadust rakendada ja jälgida seoses tehnoloogiatega kehtestatud ELi sanktsioone liidu tasandil, tagamaks, et liikmesriigid järgivad neid võrdselt ja et säilivad võrdsed konkurentsitingimused;
26. rõhutab, et komisjon peaks suutma varustada ettevõtteid, kes kahtlevad, kas ekspordiluba taotleda, reaajas teabega kaubatehingute seaduslikkuse või võimaliku kahjuliku mõju kohta; see peaks kehtima ka ELi või ELis registreeritud ettevõtete suhtes, kes sõlmivad lepingulised suhted kolmandate riikide valitsustega, et saada tegevuslubasid, pidada läbirääkimisi uute piirangute keelamise üle või nõustudes avaliku sektori osalemisega äritegevuses või sellega, et avalik sektor kasutab nende võrke ja teenuseid;
27. rõhutab, et IKTga seotud rahvusvaheliste lepingute korral on tähtis kaitsta tarbijate õigusi;
28. nõuab tungivalt, et komisjon esitaks hiljemalt 2013. aastal ettepanekud, millega nõutakse ELis registreeritud ettevõtelt suuremat läbipaistvust ja aruandekohuslust, samuti inimõiguspoliitika mõjuhindangute avalikustamist, et parandada IKT ning selliste toodete ja teenuste ekspordi jälgimist, mida kasutatakse veebisaitide blokeerimiseks, massiliseks jälgimiseks, eraisikute jälgimiseks ja järelevalveks, eravestluste pealtkuulamiseks ja e-kirjade lugemiseks ning otsingutulemuste filtreerimiseks;
29. palub komisjonil esitada ettepanekud sellise ELi õigusraamistiku loomiseks, mis kohustaks liikmesriikide riigihangetes osalevaid äriühinguid asjaomase IKT teadus- ja arendustegevuse etapist alates hindama selle mõju inimõigustele ja tagama, et see ei seondu võimalike inimõiguste rikkumistega kolmandates riikides;
30. on seisukohal, et äriühingud peaksid kavandama ja rakendama äritavasid, mille eesmärk on jälgida uute IKT-toodete võimalikku mõju inimõigustele, sh teadus- ning arendustöö etapis, ning tagama selle, et ei aidata kaasa võimalikele inimõiguste rikkumistele kolmandates riikides; kutsub komisjoni üles andma ELi äriühingutele ulatuslikku teavet, mis aitaks neil leida tasakaalu ärihuvide ning ettevõtete sotsiaalse vastutuse vahel;
31. peab seejuures kahetsusväärseks Euroopa äriühingute ja ELis tegutsevate rahvusvaheliste äriühingute aktiivset tegutsemist riikides, mille valitsused rakendavad inimõiguslaste ja poliitiliste teisitimõtlejate suhtes repressiivset poliitikat seoses digitaalõiguste, interneti kättesaadavuse ja IKTdega; nõuab komisjonilt tungivalt sellisesse tegevusse kaasatud äriühingute kõrvaldamist ELi hankemenetlustelt ja pakkumiskutsetest;
32. kutsub komisjoni üles ELi ettevõtteid laiahaardeliselt teavitama ja juhendama, tuginedes ÜRO nn Ruggie põhimõtetele, tagamaks, et on võimalik järgida nii ärihuve kui ka ettevõtja sotsiaalse vastutuse põhimõtet;
33. rõhutab vajadust arvestada IKT ja telekommunikatsiooni toodete ja teenuste tehnoloogiliste standardite kehtestamise mõju ELis, kust neid kaupu ja teenuseid

eksporditakse kolmandatesse riikidesse, kus näiteks sellistel mõistetel nagu „seaduslik pealtkuulamine” on teistsugune tähendus, näiteks kui puudub õigusriik;

34. tunnistab, et internet on muutunud avalikuks ruumiks ning samuti ka turuks, mille jaoks teabe vaba liikumine ja IKT kättesaadavus on hädavajalikud; on seetõttu seisukohal, et digitaalset vabadust ja vabakaubandust tuleb koos edendada ja kaitsta, et õhutada ja toetada vaba mõttevahetust ning ELi kodanike ärivõimaluste kasvu järjest enam digitaliseerivas maailmamajanduses;
35. nõuab ELi vabakaubanduslepingutesse selliste tingimuste lisamist, millega sätestatakse läbipaistvad tagatised, säilitatakse interneti piiramatut kättesaadavust ja tagatakse teabe vaba liikumine;
36. kutsub komisjoni ja nõukogu üles tagama, et volitused mitme- ja kahepoolseteks kaubanduslääbirääkimiseks ning läbirääkimised ise aitaksid mõjusalt kaasa oluliste ELi eesmärkide saavutamisele, eelkõige demokraatlike väärtuste ja õigusriigi edendamisele, digitaalvaldkonnas tõelise ühtse turu loomisele ning ELi arengukoostöö poliitika järgimisele;
37. kutsub ELi üles andma poliitilist tuge Euroopa äriühingutele, kes puutuvad kokku nõuetega eemaldada kasutajate loodud veebisisu või anda isiklikku teavet põhiõigusi rikkival ja ettevõtlusvabadust piiraval viisil;
38. kutsub Euroopa Liitu üles takistama ja vähendama kolmandate riikide õigusaktide ekstraterritoriaalset mõju ELi kodanikele ja ettevõtetele internetis;
39. märgib, et e-kaubandus on arenenud väljaspool traditsioonilist kaubandust reguleerivat raamistikku; toonitab rahvusvahelise koostöö tihendamise tähtsust WTOs ja Ülemaailmses Intellektuaalomandi Organisatsioonis, et tagada ülemaailmse digitaalse turu areng ja seda kaitsta; nõuab praegu kehtiva infotehnoloogia lepingu läbivaatamist ja ajakohastamist WTOs ning seda, et EL uuriks võimalusi rahvusvahelise digitaalrajandust käsitleva lepingu sõlmimiseks;
40. kutsub komisjoni üles hoiduma tulevastes kaubanduslepingutes jõustamise ja autoriõiguste nõuete viimisest ettevõtjate vastutusvaldkonda, ja tagama ka selle, et õiguslikult tagatud internetivabadusse võib sekkuda vaid õigusriigi põhimõtete kohaselt ja õigusasutuse osalusel;
41. on seisukohal, et massilise tsensuuri kaudu ELi ettevõtete ja veebitarbijate (digitaalsetele) turgudele juurdepääsu piiramine kolmandates riikides kujutab endast proteksionistlikke meetmeid ja kaubandustõkkeid; kutsub komisjoni üles esitama strateegiat vastusammuna kolmandate riikide meetmetele, millega piiratakse ELi ettevõtjate juurdepääsu nende digitaalsetele turgudele;
42. kutsub Euroopa Liitu üles püüdma tagada, et interneti ja IKT reguleerimine jääb õigustatud ja piisavale tasemele ning toimub üksnes ELi poolt kinnitatud vajaduse korral;
43. nõuab sihipärase repressioone põhjustava tehnoloogia lisamist Wassenaari kokkuleppesse;

44. palub nõukogul, komisjonil ja Euroopa välisteenistusel poliitiliselt toetada ELi ettevõtjaid, kes tegutsevad kolmandates riikides, kus neilt nõutakse kasutajate loodud veebisisu kõrvaldamist, teenuste osutamise vabaduse piiramist või isikliku teabe avaldamist põhiõigusi rikkuvale viisil; juhib tähelepanu sellele, et digitaalsed ettevõtted tegutsevad sageli piiridega arvestamata ja kolmandate riikide seadused võivad Euroopa kasutajaid ja tarbijaid kahjustada; nõuab seetõttu ühtlasi, et nõukogu ja komisjon tagaksid, et kolmandate riikide seaduste mõju ELis tegutsevatele füüsilistele ja juriidilistele isikutele oleks võimalikult väike;
45. märgib, et valitsuste sagenenud sekkumine ja reguleerimistegevus pärsib interneti avatud ja piiranguteta olemust, pärsib seeläbi ulatuslikuma e-kaubanduse potentsiaali ja digitaalmajanduses tegutsevate ELi äriühingute võimalusi; on seisukohal, et mitme sidusrühma põhine lähenemine sobib kõige paremini avalike ja erahuvide tasakaalu tagamiseks internetis ning ülemaailmsel turul; nõuab rahvusvahelisi pingutusi digitaalmajanduse laienemist võimaldava infrastruktuuri, sealhulgas liberaalse õigusliku süsteemi ülesehitamiseks, ning õhutab arenguriike suurendama vastastikust kasu põhimõtte „kaubandus muutuste nimel” kohaselt;
46. leiab, et ELi äriühingute digitaalsetele turgudele pääsu piiramine ning veebipõhiste tarbijatele muuhulgas massilise riikliku tsensuuri kehtestamine ja Euroopa veebiteenuste pakkujate turulepääsu piiramine kolmandates riikides kujutab endast kaubandustõket; kutsub komisjoni ja nõukogu üles lisama kõigisse tulevastesse kaubanduslepingutesse, eriti veebiteenuseid ja omavahel teavet jagavaid veebikogukondi puudutavate sätetega lepingutesse kaitsemehhanismi, mis tagaks, et kolmandad osapooled ei nõuaks ELi IKT-ettevõtetelt veebisaitidele juurdepääsu piiramist, kasutajate loodud veebisisu eemaldamist või isikliku teabe, nt isiklike IP-aadresside avaldamist põhiõigusi ja -vabadusi riivaval viisil; kutsub lisaks nõukogu ja komisjoni üles koostama strateegiat vastusammuna kolmandate riikide meetmetele, mis piiravad ELi äriühingute pääsu ülemaailmsele digitaalsele turule;
47. nõuab komisjonilt tungivalt uue õigusraamistiku projekti esitamist kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi kohta, milles käsitletakse IKT-toodete ja teenuste kolmandatesse riikidesse eksportimise võimalikku kahjulikku mõju ning nähakse komisjonile ette kooskõlastav ja järelevalveroll;

Interneti haldamine

48. on seisukohal, et interneti avatud ja osalemist soosiva olemuse austamise tagamiseks on hädavajalik läbipaistev ja koostöö vaimus toimuv otsustusprotsess; on seisukohal, et igasugune interneti reguleerimist käsitlev arutelu peaks olema avatud ja kaasama kõiki sidusrühmi, eelkõige põhiõiguste kaitse spetsialiste ja ka interneti igapäevaseid kasutajaid; arvab, et ELil peaks olema juhtiv roll digitaalse vabaduse peamiste eeskirjade ja küberruumis käitumise normide, sh vaidluste lahendamise mehhanismide arendamisel, arvestades ka vastuolus olevaid õigusruume;
49. märgib, et interneti struktuur on praegu suhteliselt reguleerimata ja selle haldamisel on kasutusel paljusid sidusrühmi hõlmav lähenemisviis; rõhutab, et EL peab tagama, et see paljusid sidusrühmi hõlmav mudel oleks kaasav ning et vähesed suuretted ja valitsuste esindajad ei tõrjuks kõrvale väikeettevõtteid, kodanikuühiskonna esindajaid ja

kasutajaid;

50. on seisukohal, et valitsuste ja erasektori osapoolte vaheline koostöö IKT küsimustes ei tohiks põhineda otsestel ja kaudsetel kohustustel, millega internetiteenuse pakkujale pannakse interneti kontrollimise ja reguleerimise kaudu õiguskaitsja kohustused;
51. rõhutab ELi üldise interneti haldamise strateegia tähtsust, muu hulgas seoses telekommunikatsiooni valdkonna reguleerimisega, tuletades meelde, et selle valdkonna rahvusvaheline haldamine toimub Rahvusvahelise Telekommunikatsiooni Liidu kaudu, kus igal ELi liikmesriigil on üks hääl;
52. on mures ettepanekute pärast, mida on esitanud valitsuste ja ettevõtete liidud eesmärgiga kehtestada interneti ja telekommunikatsioonisektori üle regulatiivne järelevalve ning suurendada valitsuste ja erasektori kontrolli;
53. kutsub ELi üles käsitlema ja tõrjuma kolmandate riikide õigusaktide, eelkõige intellektuaalomandiõigust käsitlevate USA õigusaktide ekstraterritoriaalset mõju ning täpsemalt nende mõju ELi kodanikele, tarbijatele ja ettevõtetele; kutsub sellega seoses komisjoni üles esitama kiirelt kogu ELi hõlmav pilvandmetöötamise strateegia, mille olulisust on rõhutatud Euroopa digitaalarengu tegevuskavas;
54. tuletab meelde, et internet, andmeside, andmete säilitamine ja IKT on ELi elutähtsa infrastruktuuri hädavajalikud osad;
55. peab kahetsusväärseks, et ELis taotletakse suuremaid volitusi veebisaitide blokeerimiseks, kuna see peaks alati jääma äärmiseks abinõuks;
56. toetab igati võrgu neutraalsuse põhimõtet, mille kohaselt internetiteenuste pakkujad ei blokeeri, diskrimineeri, riku ega halvenda, muu hulgas hinna kaudu, ühegi isiku võimalusi kasutada teenust, mis annab juurdepääsu mis tahes sisule, rakendusele või teenusele ning võimaldab seda kasutada, saata, postitada, vastu võtta või pakkuda algallikast või sihtkohast sõltumatult;
57. on seisukohal, et intellektuaalomandiõiguste toetamiseks ja kaasajastamiseks on vaja ulatuslikumat ülemaailmset koostööd, mis on hädavajalik innovatsiooni, tööhõive ja avatud maailmakaubanduse tagamiseks;
58. kutsub liikmesriike ja komisjoni jätkama intellektuaalomandiõiguste poliitika kujundamist, nii et neil, kes soovivad luua sisu ja jagada seda autoriõiguste kaitseta, oleks ka edaspidi võimalik seda teha;
59. kutsub komisjoni üles esitama ettepanekuid piiriülese internetikaubanduse uue reguleeriva raamistiku kohta ning infoühiskonna direktiivi 2001/29/EÜ hindamise ja läbivaatamise kohta, et tagada ELi autoriõiguse korra prognoositavus ja paindlikkus, ning samuti intellektuaalomandiõiguste jõustamise direktiivi läbivaatamise kohta, mis tasakaalustaks vajadust autoriõiguse reformi ja kaitse järele vajadusega kaitsta internetis põhiõigusi ja säilitada avatud internet ning mis oleks aluseks tulevastes vabakaubanduslepingutes sisalduvatele intellektuaalomandiõigusi käsitlevatele sätetele ja kohustustele;

Digitaalse vabaduse strateegia

60. tunnistab, et inimõigusi tuleb kaitsta ka internetis, ja usub, et sel eesmärgil tuleks IKT integreerida kõigisse ELi programmidesse, eelkõige Euroopa naabruspoliitikasse ja strateegilistesse partnerlustesse;
61. nõuab, et EL tunnustaks digitaalseid vabadusi kui põhiõigusi ning selliste üldiste inimõiguste nagu eraelu puutumatus, sõna- ja kogunemisvabaduse teostamise ning teabe kättesaadavuse ja avalikus elus läbipaistvuse ja aruandekohusluse tagamise vältimatuid eeltingimusi;
62. kutsub komisjoni ja nõukogu üles toetama ja koolitama oma tegevuses IKTd kasutavaid inimõiguslasi, kodanikuühiskonna aktiviste ja sõltumatuid ajakirjanikke ja suurendama nende mõjukust ning kehtestama sellekohased põhiõigused, nagu eraelu puutumatus, sõna- ja kogunemisvabadus ning internetis teostatav ühinemisvabadus;
63. palub liikmesriikidel mitte kasutada avaliku korra erandit piirava meetmena kodanikuühiskonna organisatsioonide põhiõiguseks oleva kogunemis- ja demonstratsioonivabaduse piiramiseks ning tuletab meelde, et kõik sellised erandid peavad olema põhjendatud ja proportsionaalsed;
64. nõuab ELi abi saavates riikides lisaks abiprogrammidele digitaalsete vabaduste poliitilist ja diplomaatilist toetamist;
65. on arvamusel, et digitaalsete vabaduste piiramist tuleks ELi suhetes kolmandate riikidega täiel määral arvesse võtta, samas kui ELi toetust ja abi saavatelt riikidelt (välja arvatud suurõnnetustest või konfliktidest tabatud või vahetult õnnetus- või konfliktijärgses olukorras olevad riigid) tuleks nõuda IKT kasutamist läbipaistvust ja aruandekohuslust suurendaval viisil;
66. nõuab tungivalt, et nõukogu ja komisjon esitaksid ühinemisläbirääkimistel ja kolmandate riikidega raamlepingute sõlmimiseks peetavatel läbirääkimistel, inimõigustealastes dialoogides, kaubanduslääbirääkimistel ja inimõigusi hõlmavas mis tahes vormis suhtluses lisatingimused, millega sätestatakse vajadus tagada piiranguteta juurdepääs internetile ja digitaalsed vabadused ning neid austada;
67. kutsub komisjoni ja nõukogu üles edendama ja säilitama ELis digitaalse vabaduse kõrgeid standardeid, eelkõige kodifitseerides asjakohastes õigusaktides võrgu neutraalsuse põhimõtte, et suurendada liidu usaldusväärsust digitaalsete vabaduste edendaja ja kaitsjana kogu maailmas;
68. on seisukohal, et kui soovitakse, et liit kasutaks täielikult ära oma majandusliku võimsuse ja tegutseks digitaalsete vabaduste kaitsmisel ülemaailmse jõuna, siis on hädavajalik sünergia tekitamine ELi kaubandus-, julgeoleku- ja välispoliitika vahel ning liidu väärtuste ja huvide omavahel kooskõlla viimine;
69. on seisukohal, et digitaalse vabaduse strateegia väljatöötamisel ja rakendamisel on kooskõlastamine ja diplomaatilised ühisalgatused teiste OECD riikidega tõhusa ja ladusa tegevuse jaoks otsustava tähtsusega;

70. kutsub komisjoni ja nõukogu üles võtma digitaalse vabaduse strateegia ELi välispoliitikas vastu võimalikult kiiresti;
71. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ja liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ning Euroopa välisteenistusele.

SELETUSKIRI

Digitaalne vabadus ELi välistegevuses

Interneti ja uute tehnoloogiate osatähtsus kasvab eurooplaste ja kõigi kodanike elus märkimisväärse kiirusega. Kogu maailmas muudavad tehnoloogiad ühiskonda, meie demokraatia toimimist, majandust, ettevõtteid, meediat, arengustrateegiaid, julgeoleku- ja kaitseküsimusi ja inimõigustega seotud teemasid. Teabe- ja võimumonopolid, millele kaua aega ei esitatud väljakutset, lüüakse kõikumata.

Mitu ELi liikmesriiki on lugenud interneti kättesaadavuse põhiõiguseks ja Euroopa Komisjon nõustub, et digitaalsed vabadused on Kopenhaageni kriteeriumite osa. Ülemaailmselt vastastikku seotud maailmas peaks ELil olema strateegia, mis käsitleks uusi tehnoloogiaid liidu välistegevuses. Selles digitaalses maailmas on mitu valdkonda, mille puhul on oluline, et EL toimiks ülemaailmse jõuna ja rakendaks oma majanduslikku ja poliitilist kaalu. Vaatamata sellele, et ülereguleerimisest oleks avatud interneti potentsiaalile pigem kahju kui kasu, tuleb mõnes valdkonnas eeskirju uuendada, tasakaalustamaks tehnoloogia arengu revolutsioonilist mõju piisava demokraatliku järelevalvega.

Käesolevas seletuskirjas toetatakse esimest projekti, mis käsitleb digitaalse vabaduse strateegiat ELi välistegevuses. Aruteludokument jagati Euroopa Parlamendi liikmetele ja avaldati internetis, selleks et kutsuda mitmesuguseid sidusrühmi üldsust kaasates arvamust avaldama. Paljude erinevate inimeste, valitsusväliste organisatsioonide, valitsuste ja ettevõtete avaldatud arvamused aitasid muuta esimese projekti koostamise kõikehõlmavamaks. Raportöör on tänulik kõigile, kes igale sellisele pingutusele oma aega ja energiat kulutasid.

Turvalisus ja vabadus

Uued tehnoloogiad esitavad väljakutse viisile, kuidas valitsused oma keskseid ülesandeid täidavad. Kaitse ja turvalisus on lõppkokkuvõttes valitsuse kätes; kuid valitsused tuginevad järjest enam erasektori osapooltele. See nõuab uusi koostöövorme ja kohustuste jagamist. Arvestades küber- ja julgeolekuteemade üksikasjaliku väljatöötamise tähtsust, keskenduti julgeoleku ja kaitse allkomisjoni raportööri Kelami koostatud raportis julgeolekule. Raportis soovitakse strateegiat, mis käsitleb ELi tegevust inimõiguste, arengu, laienemise, interneti haldamise, kaubanduse, kultuuri ja diplomaatia valdkonnas.

Vabadus ja turvalisus vajavad teineteist ja ei saa üksteist asendada. Euroopa Parlament peaks tagama, et nende vahel ei toimuks nullsummamängu, eriti mis seostub digitaalsete ja küberküstestega. Arvestades ELi ühist julgeoleku- ja kaitsepoliitikat, samuti liidu majanduslikke huve, peaks liit kogu maailmas juhtima nii digitaalse julgeoleku kui ka vabaduse tagamist.

Inimõigused

Kiire pilk mõnele maailma sündmusele näitab, et võitlus inimõiguste eest on kolinud internetti. Vanglad täituvad üha enam teisitimõtlejatega, keda vastandatakse nende endi

interneti- ja mobiilsideandmetega, mida riigivõim on töödeldud. Iraan jätkab elektroonilise eesriide ehitamist, mis lõpuks lõikab iraanlased nn Halali interneti loomise kaudu ülemaailmsest veebivõrgust ära. Hiina takistab samuti oma kodanike juurdepääsu avatud internetile, ehitades kõrge elektroonilise tule müüri. Massiline tsensuur rikub kodanike õigusi ja piirab äri võimalusi. Esitatud on kavad muuta anonüümne blogimine Hiinas ebaseaduslikuks. Ben Ali valitsus Tuneesias oli ja Al Assadi režiim Süürias on hästi tuntud tehnoloogia kõrgetasemelise kasutamise poolest oma kodanike vastu. Süüria Elektroonilise Armeed suhtes kehtivad praegu ELi ajutised sanktsioonid.

Üldiselt sisaldab autoritaarsete režiimide võitlus kontrolli ja võimu pärast üha kasvavat IKT komponenti. Inimõiguste edendamine ja kaitsmine tähendab seega seda, et inimestel võimaldatakse massilisest tsensuurist mööda pääseda või vältida oma valitsuse poolseid küberrünnakuid. Inimõiguslaste, ajakirjanike ja teisitöötajate koolitamine peaks suurendama nende turvalisust internetis, kuid see tekitab ka uued tundlikud teemad ja võimaliku ohtliku sõltuvuse juhendamise täpsusest ja kvaliteedist. Seda vastutust ei tohiks alahinnata ja see peab kajastuma viisides ja vahendites, mida me kasutame selleks, et aidata inimestel tagada oma vabadus ja ohutus internetis. Inimõiguslased väärivad ELi toetust ja mingil juhul ei tohiks nende vastu kasutada ELis välja töötatud ja ELis eksporditud vahendeid ja tehnoloogiaid.

Kaubandus ja eksport

Lisaks ajutistele ekspordipiirangutele ja kaubandussanktsioonidele seoses sissetungivate jälgimisvahenditega nõuab digitaalne ja ülemaailmselt ühendatud tegelikkus Euroopa äriühingute juhatustelt teadlikkust ja vastutustunnet. Samuti nõuab see kõikehõlmavaid ja püsivaid ekspordipiiranguid keeruliste, eriotstarbeliste tehnoloogiasüsteemide kahjuliku potentsiaali piiramiseks. Tehnoloogiad, vahendid või teenused, mis on konkreetsetel valmistatud sihipäraste inimõiguste rikkumiste jaoks, ei tohiks üldse Euroopa turgudel lubatud olla. Need süsteemid tuleks liigitada „ühesuguse kasutusega” tehnoloogiateks ja oma mõju poolest ei erine nad traditsiooniliselt keelatud piinamisvahenditest või massihävitusrelvadest (või nende osadest).

ELi poolt hiljuti Süüria ja Iraani suhtes kehtestatud teatud tehnoloogiliste komponentide ekspordikeelud on tähtis esimene samm, kuid on oht, et need jäävad vaid formaalsuseks, ohustades sellega ELi usaldusväärset ja nende kodanike ohutust, kes arvavad, et nad saavad loota ELi jõupingutustele ja lubadustele. Selle asemel et jätta jõustamine erinevate liikmesriikide hooleks, peaks komisjonil olema volitused ja mehhanismid nende piirangute asjakohase rakendamise jälgimiseks. Kõnealuses valdkonnas on vaja läbipaistvust ja aruandekohuslust väga sarnaselt sellega, kuidas me kontrollime toiduainete ja ravimite kvaliteeti või tavarelvastust. See nõuab uut poliitikat, näiteks mitterahalise aruandluse nõudeid ja uuendatud aruandlusstandardeid.

Lisaks peaks komisjon aitama neid äriühinguid, kes kahtlevad, kas ekspordiluba taotleda, pakkudes reaajas teavet kaubanduskokkulepete seaduslikkuse või võimaliku kahjuliku mõju kohta. Sama kehtib ka nende ELi (ELis registreeritud) äriühingute kohta, kes sõlmivad lepingulised suhted kolmandate riikide valitsustega, et saada tegevuslubasid ja pidada läbirääkimisi uute piirangute keelamise üle, või kes nõustuvad avaliku sektori osalemisega äritegevuses või sellega, et avalik sektor kasutab nende võrke ja teenuseid, mis võib sundida neid äriühinguid saama inimõiguste rikkumiste kaasosalisteks. Seepärast peaks EL seadma

uute vabakaubanduslepingute sõlmimise sõltuvusse avatud interneti säilitamisest või pakkuma eriolukordades ajutiselt (avalikku) poliitilist toetust.

Ülemaailmsete jõudude muutuv tasakaal ja maailmamajanduse tekkimine tähendab väljakutseid ELi väärtustele, kui ettevõtted tegutsevad sagedamini välismaal ja see nõuab Euroopa poliitikutelt ja kodanikuühiskonna esindajatelt ühiseid jõupingutusi.

Areng

EL peaks muutma IKT kasutamise abil oma arengupoliitika tõhusamaks ja tulemuslikumaks. EL saab aidata digitaalset lõhet ületada, ehitades ja paigaldades elementaarse IKT infrastruktuuri ja pakkudes juurdepääsu teadmistele ja teabele. EL saab muuta kauges piirkonnades (internetis antava) hariduse kättesaadavaks, töötades välja ja pakkudes odavaid traadita ühendusega tahvelarvuteid, mis võimaldaks vanematel oma lapsed kooli saata. Esimestel kriitilistel tundidel pärast looduskatastroofe või humanitaarkriiside ajal tuleks luua ajutine abitelefoni ja internetiühendused. IKT on äärmiselt vajalik ka tulemuslikuks (kodanikepoolseks) valimiste vaatlemiseks.

Arenguprogrammid peaksid seepärast hõlmama digitaalsete vabaduste struktuurset kaitset, eelkõige külvates esimesi seemneid varases konfliktijärgses või poliitilise ülemineku etapis. ELi seadusandjad või õiguseksperdid peaksid suhtlema oma ametivendadega. Põhiõigusi kajastavate põhimõtete lisamine uutesse (meediat reguleerivatesse) õigusaktidesse on hädavajalik garantii ja see peaks ära hoidma näiteks selliste sätete lisamise seadustesse, mis muudavad krüpteerimise ebaseaduslikuks, nagu praegu Egiptuses. Neil seadustel võib olla inimõigustele selline ettekuulmatu mõju, millest äsja valitud parlamendid või valitsused pole tingimata teadlikud.

Internet ja eriti sotsiaalmeedia pakuvad valitsustele võimalust tegeleda ka otsediplomaatiaga ja võimaldavad rohkem inimestevahelisi kontakte kogu maailmas. Avatud arutelud ideede üle võivad tõrjuda äärmuslust ja parandada kultuuridevahelist suhtlust ja mõistmist. Euroopa Parlament peaks võtma kohustuseks lisada uued tehnoloogiad oma delegatsioonide töösse muude parlamentide juures kogu maailmas ja jälgida tähelepanelikult, kuidas edeneb ELi välissuhete digitaalse vabaduse strateegia väljatöötamine ja millised on selleks võetud konkreetsed meetmed. Ettepanek lisada vastav hinnang aastaaruannetesse peaks tagama aruandekohusluse ja järjepidevuse.

Usaldusväärsus

EL ei saa usaldusväärset edendada ja kaitsta maailmas digitaalseid vabadusi, kui need pole ELis endas tagatud. Internetis vabadusele kehtestatud piirangud on küll mõnikord formaalselt seaduslikud, kuid neil on üldine mõju meie usaldusväärsele ja moraalsele positsioonile maailmas. Veelgi tähtsam on see, et samadel vahenditel ja tehnoloogiatel, mida meie valitsused ja õiguskaitseorganid saavad kasutada mobiil- või internetiside (seaduslikuks) pealtkuulamiseks, võib olla oluliselt erinev mõju kodanikele neis ühiskondades, kus ei järgita õigusriigi põhimõtet või puudub võimude lahusus.

Komisjon töötab praegu välja IKT sektorile mõeldud inimõiguste alaste (ja samuti laiemalt ettevõtja sotsiaalse vastutuse alaste) suuniste kogumit, tuginedes ettevõtteid ja inimõigusi

käsitlevatele ÜRO juhtpõhimõtetele (nn Ruggie põhimõtted). Need suunised pole küll Euroopa äriühingutele õiguslikult siduvad, kuid need võivad osutada IKT äriühingutele kasulikuks raamistikuks inimõiguste küsimuste süvalaiendamisel ja mõjuhinnangute teostamisel – isegi teadus- ja arendustegevuse etapis või patentide taotlemisel. Samuti aitavad need suunised saavutada võrdseid konkurentsitingimusi ELi siseturul.

Interneti haldamine

Interneti hallatakse nn paljusid sidusrühmi kaasava lähenemisviisi kaudu, mis on loomulikult teel arenenud avaliku ja erasektori osapoolte võrgustikuks. See lähenemisviis on taganud interneti avatuse, mis on suures osas ühiskondliku kasu soodustaja. Paljusid sidusrühmi kaasav mudel saab asjakohaselt toimida ainult siis, kui see on kaasav selliselt, et ka väikeettevõtetele, kasutajatele ja tarbijatele on sõnaõigus.

Seda haldussüsteemi ähvardab praegu kaks ohtu. Arenenud riigid koostavad suletud uste taga õigusakte, kusjuures menetluses saavad oma sõna öelda vaid vähesed ärimaailma sidusrühmad. Samas puudutab nende seaduseelnõude mõju otseselt interneti infrastruktuuri. Suures osas on tähelepanu alt välja jäänud see, et kiiresti areneva majandusega riigid ühendavad jõud selleks, et kehtestada interneti ülemaailmne reguleeriv raamistik, mis hõlmaks suuremat riiklikku kontrolli ja ÜRO reguleeriva asutuse loomist. On alanud uus ülemaailmne internetipoliitika ajastu.

EL on maailma kõige olulisem turg, kuid enamik internetiga seotud äriühinguid asub USAs ja see sunnib Euroopa kodanikke nõustuma USA kasutajatingimustega. Kuna enamik internetis pakutavaid teenuseid lähtub USAst, siis satuvad interneti kasutajad neid teenuseid kasutades tihti USA jurisdiktsiooni alla. See USA seaduste ekstraterritoriaalne mõju ei peaks piirama ELi võimet kaitsta kodanike põhiõigusi. Poliitikud peavad mõistma, et ülemaailmselt seotud maailmas on õigusloome parameetrid pidevas muutumises ja kindlaks kujunenud õigusruume käsitlevad traditsioonilised kontseptsioonid ei sobi tihtipeale meie üleilmastunud digitaalsele poolkerale. Siiski ei välista see tõhusate vaidluste lahendamise mehhanismide võimalust või vastuolus olevate õigusruumidega tegelemist.

Digitaalse vabaduse strateegia

Meie digitaalsed vabadused on põhiõigused ja need on traditsiooniliste inimõiguste, nagu sõnavabaduse ja kogunemisvabaduse, samuti avalikus elus läbipaistvuse ja aruandekohusluse tagamise jaoks möödapääsmatult vajalikud. Me kõik näeme mõju, mis võib olla inimõiguste rikkumiste dokumenteerimisel mobiiltelefonide abil ja selle teabe levitamisel. EL peaks võtma digitaalsete vabaduste ülemaailmsel edendamisel ja kaitsmisel juhtrolli. Peale selle, et EL on maailma suurim kaubandusblokk, on liit ka väärtuste ühendus ja see peaks olema kogu meie välistegevuse keskmeks.

EL saab oma võimsuse täielikult ära kasutada ja ülemaailmse jõuna toimida ainult siis, kui luuakse koostoime liidu kaubandus-, julgeoleku- ja välispoliitika vahel, viies kooskõlla meie väärtused ja huvid. Tehnoloogia areneb väga kiiresti ja seepärast on hädavajalik edendada struktuurilist koostööd poliitikute, ettevõtete ja kodanikuühiskonna vahel. See pidev tasakaal võib kõige paremini olla avatud ülemaailmne interneti teenistuses, mis tuleks kõigile kasuks.

19.9.2012

RAHVUSVAHELISE KAUBANDUSE KOMISJONI ARVAMUS

väliskomisjonile

digitaalse vabaduse strateegia kohta ELi välispoliitikas
(2012/2094(INI))

Arvamuse koostaja: Amelia Andersdotter

ETTEPANEKUD

Rahvusvahelise kaubanduse komisjon palub vastutaval väliskomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

1. mõnab, et internetist on saanud avalik ruum, kus kujunevad uued piiriülese kaubanduse vormid, uueneb turuarendus ning sotsiaalne ja kultuuriline suhtlus; on veendunud, et digitaalvabadus ja vabakaubandus peaksid toimima käsikäes, et Euroopa äriühingutele ülemaailmses digitaalmajanduses ärivõimalusi luua ja neid optimeerida;
2. on seisukohal, et uus tehnoloogia võimaldab muutusi ja võib soodsalt mõjuda põhivabaduste, inimõiguste ja ärivõimaluste valdkonnas; on veendunud, et Euroopa Liit peaks tulevastes kaubanduslääbirääkimistes käsitlema ka internetti ja digitaalvabadust kui inimõiguste rakendamise abivahendit; palub nõukogul ja komisjonil kaaluda vabakaubanduslepingute valdkonnas objektiivsete ja läbipaistvate kaitseabinõude rakendamist, mille eesmärk on säilitada vaba juurdepääs avatud internetile ja tagada teabe ning sellega seotud teenuste vaba liikumine kooskõlas kehtivate seadustega; ühtlasi kutsub üles koostama turvaliste ning sõltumatute tark- ja riistvaralahenduste strateegiat, et edendada kodanike, eelkõige veebikaubandusega tegelevate internetikasutajate aktiivset demokraatlikku osalust ühiskonnas;
3. on teadlik sellest, et mõned inimesed kuulevad järjest sagedamini sõna „autoriõigus” ja vihkavad sellele sisu; võtab teadmiseks, et väliskaubanduspoliitikal on autoriõiguse jõustamise mehhanismide kujundamisel tähtis roll;
4. mõistab, et intellektuaalomandiõiguste nõuetekohane kaitse võimaldab info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ning meedia valdkonnas uuenduslikkust, majanduskasvu ja töökohtade loomist ning tehnilist innovatsiooni; saab aru, et digitaalvabaduse strateegia ja uus ühine kaubanduspoliitika võiksid aidata intellektuaalomandiõigusi ja nendega seotud

kohustusi kõige selgemini määratleda ja kõige mõjusamalt kaitsta; peab kahetsusväärseks, et Euroopa ettevõtjad ja kodanikud on nende eesmärkide saavutamatajäämise tõttu kahju kandnud;

5. on seisukohal, et intellektuaalomandiõiguste toetamiseks ja kaasajastamiseks on vaja ulatuslikumat ülemaailmset koostööd, mis on hädavajalik, et tagada innovatsioon, tööhõive ja avatud maailmakaubandus;
6. kutsub liikmesriike ja komisjoni jätkama intellektuaalomandiõiguste poliitika kujundamist, nii et neil, kes soovivad luua sisu ja jagada seda autoriõiguste kaitseta, oleks ka edaspidi võimalik seda teha;
7. kutsub komisjoni üles esitama lõpuks ettepanekut võtta vastu praegustele nõuetele vastav direktiiv autoriõiguste kehtestamise kohta digitaalvaldkonnas, et kaubanduspartneritega oleks võimalik sõlmida kokkulepped kaasaegse Euroopa õiguse alusel;
8. palub nõukogul, komisjonil ja Euroopa välisteenistusel poliitiliselt toetada Euroopa ettevõtjaid, kes tegutsevad kolmandates riikides, kus neilt nõutakse kasutajate loodud veebisisu eemaldamist või isikliku teabe avaldamist põhiõigusi rikkuvale viisil; juhib tähelepanu sellele, et digitaalsed ettevõtted tegutsevad sageli piiridega arvestamata ja kolmandate riikide seadused võivad Euroopa kasutajaid ja tarbijaid kahjustada; nõuab seetõttu ühtlasi, et nõukogu ja komisjon tagaksid, et kolmandate riikide seaduste mõju ELis tegutsevatele füüsilistele ja juriidilistele isikutele oleks võimalikult väike;
9. märgib, et e-kaubandus on arenenud väljaspool traditsioonilist standardset kaubandust reguleerivat raamistikku; toonitab rahvusvahelise koostöö tihendamise tähtsust WTOs ja Ülemaailmses Intellektuaalomandi Organisatsioonis (WIPO), et tagada ülemaailmse digitaalse turu areng ja seda kaitsta; nõuab praegu kehtiva infotehnoloogia lepingu (ITA) läbivaatamist ja ajakohastamist WTOs ning seda, et EL uuriks rahvusvahelise digitaalrajandust käsitleva lepingu (IDEA) võimalusi;
10. märgib, et valitsuste sagenenud osalemine internetis toimivas tegevuses ja selle reguleerimine pärsib interneti avatud ja piiranguteta olemust ning piirab seeläbi ulatuslikuma e-kaubanduse ja ELi äriühingute võimalusi digitaalses majanduses; on seisukohal, et mitme sidusrühma põhine lähenemine sobib kõige paremini avalike ja erahuvide tasakaalu tagamiseks internetis ning ülemaailmsel turul; nõuab rahvusvahelisi pingutusi digitaalse majanduse laienemist võimaldava infrastruktuuri, sealhulgas liberaalse õigusliku süsteemi ülesehitamiseks, ning õhutab arenguriike suurendama vastastikust kasu „kaubandus muutuse nimel” põhimõtte kohaselt;
11. leiab, et ELi äriühingute juurdepääsu piiramine digitaalsetele turgudele ja veebikaubandust kasutavatele tarbijatele muuhulgas massilise riikliku tsensuuri ja Euroopa veebiteenuste pakkujate turulepääsu piiramise kaudu kolmandates riikides kujutab endast kaubandustõket; kutsub komisjoni ja nõukogu üles lisama kõigisse tulevastesse kaubanduslepingutesse, eriti veebiteenuseid ja omavahel teavet jagavaid veebikogukondi puudutavate sätetega lepingutesse kaitsemehhanismi, mis tagaks, et kolmandad osalised ei nõuaks ELi info- ja kommunikatsioonitehnoloogiaettevõtetele veebisaitide juurdepääsu piiramist, kasutajate loodud veebisisu eemaldamist või isikliku teabe, nt isikliku IP-aadressi avaldamist viisidel, mis on vastuolus põhiõiguste ja -

vabadustega; kutsub komisjoni üles esitama strateegiat, mille abil vastata kolmandate riikide meetmetele, kes piiravad ELi äriühingute juurdepääsu ülemaailmsele digitaalsele turule;

12. rõhutab vajadust tarneahela rangema kontrolli ja ettevõtete karmima vastutusskeemi ning läbipaistvusmehhanismide järele toodete (põhilistest kaupadest ja tootmisvahenditest mobiiliseadmeteni) ja teenustega kauplemisel, kus on võimalik inimõiguste ja digitaalvabaduse piiramine; peab side segamise ja pealtkuulamise vahendeid ja teenuseid nõ ühekordselt kasutatavateks toodeteks, mille eksport peaks olema eelnevalt heaks kiidetud; nõuab komisjonilt uue õigusraamistiku projekti esitamist kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi kohta, milles käsitletakse info- ja kommunikatsioonitoodete kolmandasse riiki eksportimise võimalikku kahjulikku mõju ja nähakse komisjonile ette kooskõlastav ning järelevalveroll;
13. on seisukohal, et äriühingud peaksid kavandama ja rakendama äritavasid, millega jälgitakse uute info- ja kommunikatsioonitoodete võimalikku mõju inimõigustele, sh teadus- ning arendustöö etapis, ning tagama selle, et ei aidata kaasa võimalikele inimõiguste rikkumistele kolmandates riikides; kutsub komisjoni üles andma ELi äriühingutele ulatuslikku teavet, et tagada äriühingute ning ettevõtete sotsiaalse vastutuse vahel õige tasakaal.

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	18.9.2012
Lõpphääletuse tulemus	+: 25 -: 4 0: 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	William (The Earl of) Dartmouth, Nora Berra, David Campbell Bannerman, María Auxiliadora Correa Zamora, Christofer Fjellner, Metin Kazak, Franziska Keller, Bernd Lange, David Martin, Vital Moreira, Paul Murphy, Cristiana Muscardini, Franck Proust, Godelieve Quisthoudt-Rowohl, Niccolò Rinaldi, Helmut Scholz, Peter Šťastný, Robert Sturdy, Gianluca Susta, Henri Weber, Paweł Zalewski
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Amelia Andersdotter, George Sabin Cutaș, Syed Kamall, Marietje Schaake, Jarosław Leszek Wałęsa, Pablo Zalba Bidegain
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed (kodukorra art 187 lg 2)	Emilio Menéndez del Valle, Raimon Obiols

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	6.11.2012
Lõpphääletuse tulemus	+: 57 -: 0 0: 5
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Pino Arlacchi, Franziska Katharina Brantner, Frieda Brepoels, Elmar Brok, Tarja Cronberg, Mário David, Marietta Giannakou, Ana Gomes, Takis Hadjigeorgiou, Anna Ibrisagic, Liisa Jaakonsaari, Tunne Kelam, Evgeni Kirilov, Maria Eleni Koppa, Andrey Kovatchev, Paweł Robert Kowal, Eduard Kukan, Vytautas Landsbergis, Ryszard Antoni Legutko, Sabine Lösing, Ulrike Lunacek, Mario Mauro, Francisco José Millán Mon, Alexander Mirsky, María Muñiz De Urquiza, Annemie Neyts-Uyttebroeck, Norica Nicolai, Justas Vincas Paleckis, Pier Antonio Panzeri, Ioan Mircea Pașcu, Alojz Peterle, Bernd Posselt, Hans-Gert Pöttering, Cristian Dan Preda, Fiorello Provera, José Ignacio Salafranca Sánchez-Neyra, Nikolaos Salavrakos, Jacek Saryusz-Wolski, György Schöpflin, Marek Siwiec, Laurence J.A.J. Stassen, Charles Tannock, Inese Vaidere, Geoffrey Van Orden, Boris Zala, Karim Zérubi
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Laima Liucija Andrikiienė, Marije Cornelissen, Véronique De Keyser, Metin Kazak, Norbert Neuser, Marietje Schaake, Alf Svensson, László Tőkés, Ivo Vajgl, Alejo Vidal-Quadras
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed (kodukorra art 187 lg 2)	Leonidas Donskis, Jolanta Emilia Hibner, Karin Kadenbach, Rui Tavares, Róza Gräfin von Thun und Hohenstein, Peter Šťastný